

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 177. Vtrum in Angelis beatis remaneat cognitio ac dilectio naturalis? & vtrum peccare possint saltem venialiter, & in beatitudine essentiali , vel saltem accidentali proficere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

quos magis polit, & ornat, destinet ad nobiliorem partem ædificij; ergo.

11. Quia verò posset dici rationem hanc probare quidem Deum Angelis perfectioribus dedisse in creatione maiorem gratiam, sed non probare, quod Angeli in natura minus perfecti melius videntes minori gratia non fecerint actus perfectiores, quibus maiorem beatitudinem meruerint, & sint adepti, quam Angeli perfectiores, idè Sanctus Thomas assertit secundam rationem desumptam ex parte ipsorum Angelorum. Nam rationabile est, vt qui non habet impedimentum, quo impediat, aut retardetur à suo motu, moueatur omni conatu, & secundum totam suam virtutem; sed Angeli cum sint purè spirituales, & intellectui, non habent naturam sensitivam, à qua impediuntur, & retardentur à motibus spiritualibus, quibus per intellectum, & voluntatem mouentur ad sua objecta; ergo rationabile est, vt toto conatu, & secundum totam suam virtutem conuersi sint ad Deum, illumque dilexerint, ac pròinde vt qui maiorem gratiam acceperunt secundum proportionem suæ naturæ, magis Deum dilexerint, ac maiorem beatitudinem meruerint, & obtinuerint.

12. Quæres, vtrum etiam Angeli, qui erant peccaturi, ac deinde peccarunt, in instanti creationis acceperint gratiam secundum perfectionem suæ naturæ, & secundum eandem perfectionem Deum dilexerint, ac beatitudinem meruerint?

Respondeo affirmatiuè. Nam Patres, & Theologi loquuntur vniuersaliter, ac rationes probant vniuersaliter de omnibus Angelis.

13. Ad 1. concedo maiorem, ac nego minorem. Vt natura esset mensura gratiæ, debuisse vnique Angelorum dari tanta gratia ad exigentiam naturæ, & perfectionis naturalis, eo pacto, quo natura ignis est mensura caloris, quia tantus calor, puta vt octo datur igni ad exigentiam naturæ ignis: sed Angelis non datur gratia, nec vllus gradus gratiæ ad exigentiam naturæ, & perfectionis naturalis; ergo in Angelis mensura gratiæ non fuit natura, si propriè loquamur, sed Dei liberissima voluntas, qui ex suo beneplacito voluit Angelis distribuere gratiam secundum proportionem perfectionis naturalis, cum potuisset aliter distribuere, ac etiam nullam illis dare gratiam.

14. Ad 2. nego maiorem, si loquamur de propinquitate cuiusdam conuenientiæ. Ratio est, quia gratia debet esse maximè à Deo, non autem à nobis operantibus liberè per vires naturæ; sed si gratia data fuisset secundum proportionem operum naturalium, quæ sunt à nobis liberè operantibus per vires naturæ, gratia esset quodammodo à nobis; ergo. At cum natura non sit à nobis, sed à Deo, ex eo, quod gratia fuerit data Angelis secundum proportionem naturalis perfectionis, non-

sequitur, quod gratia fuerit quodammodo ab Angelis liberè operantibus per vires naturæ.

15. Ad 3. concedo antecedens, & nego consequentiam. Rationes, propter quas Angelis data est gratia secundum proportionem naturalium, non militant in hominibus. Primò enim Angeli cum differant specie, sunt inæquales in perfectione essentiali, homines è conuerso cum differant solo numero, sunt inæquales solum in perfectione naturali accidentali; sed maior ratio fuit distribuendi gratiam secundum perfectionem naturalem essentialem, quam secundum accidentalem; ergo. Secundò Angeli, quia non impediuntur, nec retardantur à natura sensitiva, mouentur suis motibus spiritualibus, & intellectualibus per intellectum & voluntatem toto conatu, & secundum totam suam virtutem, idèque qui præuenti sunt maiori gratia, meruerunt maiorem beatitudinem; homines è conuerso à natura sensitiva impediuntur, & retardantur à suis motibus intellectualibus, & spiritualibus; sed Angelis data est gratia secundum perfectionem naturalium, quia cum careant natura sensitiva, non impediuntur, nec retardantur à suis motibus intellectualibus, vt dictum est numer. 9.; ergo etiam ex hoc capite fuit ratio dandi Angelis gratiam secundum perfectionem naturalium, quæ ratio non militat in hominibus.

16. Ad 4. patet ex dictis sententiam doctorem Angelis datam fuisse gratiam, & gloriam secundum proportionem perfectionis naturalis, niti sufficienti fundamento auctoritatis, nec deesse rationes congruentiæ.

QVÆSTIO CLXXVII.

Vtrum in Angelis beatis remaneat cognitio, ac dilectio naturalis? & vtrum peccare possint saltem venialiter, & in beatitudine essentiali, vel saltem accidentali proficere?

S. Tho. qu. 62. art. 7. 8. & 9.

1. **V**idetur in Angelis beatis non remanere cognitio, ac dilectio naturalis. Nam adueniente cognitione, ac dilectione perfecta, cessare debet vtpotè omninò superflua cognitio, & dilectio imperfecta, iuxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 13. *Cum venerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est*: sed cognitio, & dilectio naturalis comparatur ad cognitionem, & dilectionem beatificam, & fructuam, sicut cognitio, & dilectio imperfecta ad perfectam; ergo.

2. Secundò eadem potentia non habet simul duos actus, sicut vna linea non terminatur ex eadem parte duobus punctis; sed Ange-

Itt li

514 De cognitione, & dilectione naturali, &c.

li beati semper sunt in actibus beatificis videndi, & diligendi Deum: nam beatitudo consistit in actu, ut docet Aristot. 1. Ethic. cap. 8. ergo Angeli beati nunquam exercent actus cognitionis, & dilectionis naturalis.

3. Tertiò videntur Angeli beati posse peccare. Nam beatitudo non tollit naturam, ac naturalia; sed posse peccare natura est Angelorum, & natura potentiarum rationalium est, ut sint ad opposita, ut docet Aristoteles 9. Metaphys. tex. 3. ergo Angeli beati potentiam naturalem peccandi retinent, & se deterterminandi ad opposita, nimirum ad bonum, & malum, præsertim cum ad libertatem arbitrii, quæ in Angelis non minuitur, spectet posse eligere bonum, & malum.

4. Quartò videntur Angeli beati mereri augmentum beatitudinis essentialis, hoc est augmentum visionis, ac dilectionis Dei, & sic in illa proficere. Nam ad imperfectionem pertinet, quod ille, qui non est in summo, non possit proficere: sed Angeli non sunt in summo gradu beatitudinis, & habent charitatem, quæ est principium merendi; ergo possunt proficere, ac mereri altiore gradum beatitudinis essentialis.

5. Quintò Augustinus lib. 1. de Doctrina Christiana, cap. 32. dicit: *Deus videtur nobis ad nostram utilitatem, & ad suam bonitatem, & similiter Angelis, quibus videtur in ministerijs spiritualibus, cum sint administratorij spiritus*, ut dicitur ad Heb. 1. 9. sed non videtur angelis ad ipsorum utilitatem, si per ministeria spiritualia, quæ faciunt propter nos, non mererentur augmentum beatitudinis; ergo.

6. Sextò Angeli beati possunt crescere in gaudio, & beatitudine accidentali, iuxta illud Christi Luc. 15. *gaudium est Angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente*; ergo possunt mereri augmentum beatitudinis saltem accidentalis.

7. Respondeo in titulo quæstionis proposita esse tria dubia, quæ Sanctus Thomas examinat artic. 7. 8. & 9. huius quæstionis 62. Primum dubium est, utrum in Angelis beatis remaneant cognitio, & dilectio naturalis?

Dicendum cum Sancto Thoma artic. 7. & alijs communiter, quod remanent. Probatur: nam beatitudo non aufert naturam, sed illam perficit; ergo ex proportionali ratione operatio, in qua consistit beatitudo, nimirum visio, & dilectio beatifica, & fructiva Dei, non aufert operationes naturales, hoc est naturalem cognitionem, & dilectionem, quibus Angeli cognoscunt, ac diligunt Deum.

8. Confirmatur: nam in hominibus beatitudo non auferet naturales operationes sensitivas videndi, audiendi, &c. nec operationes naturales imaginationis, multo minus intellectus, & voluntatis; ergo neque in Angelis auferet naturales operationes, quibus naturaliter Deum cognoscunt, ac diligunt.

9. Secundum dubium est, utrum Angeli beati possint peccare saltem venialiter?

Certum est in Angelis beatis remanere potentiam remotam peccandi, siquidem hæc identificatur cum natura. Quæritur, utrum remaneat etiam potentia proxima peccandi, ita ut possint cum beatitudine coniungere peccatum saltem veniale, vel per peccatum beatitudinem amittere.

10. Dicendum cum Sancto Thoma artic. 8. in Angelis beatis non remanet potentia proxima peccandi, ac proinde non possunt cum beatitudine coniungere ullum peccatum, nec possunt peccando beatitudinem amittere.

Probatur primò: nam hæc est natura summi, & infiniti boni continentis eminenter omnia bona, & nullum defectum, ac malum, ut si videatur prout est in se, necessiter ad perfectum amorem sui; sed perfectus amor est perfecta coniunctio voluntatis amantis cum amato, & cum voluntate amati: ergo Deus, qui est summum, & infinitum bonum, cum videtur à beatis prout est in se, necessitat beatos ad perfectum amorem Dei, & ad perfectam coniunctionem voluntatis creatæ cum voluntate diuinæ; sed hæc perfecta coniunctio excludit omne peccatum etiam veniale; siquidem peccans peccando, eo ipso non perfecte consentit voluntati diuinæ: ergo.

11. Dices; licet beatus à visione Dei necessitetur ad amorem perfectum Dei inconiungibilem cum peccato, nihilominus posset peccare in signo priori ad visionem, & amorem beatificum Dei.

Sed contrà: nam tunc peccatum excluderet amorem perfectum Dei, utpotè cum peccato inconiungibilem. Rursus beato Deus proponitur ut primum obiectum causans operationem videndi ut primam omnium operationum, & quæ debeat esse regula cæterarum operationum; ergo saltem connaturaliter repugnat, ut vlla alia operatio præcedat naturam operationem videndi Deum, ac proinde repugnat naturaliter peccatum in priori natura ad visionem Dei; ergo repugnat etiam supernaturaliter; siquidem hoc miraculum esset indignum Deo, ut alibi magis explicabitur.

12. Probatur secundò conclusio: nam natura perfectæ beatitudinis est, ut afferat perfectam securitatem nunquam amittendi illam, ac nunquam peccandi, ut sæpe docet Augustinus; ergo sicut Angeli non possunt beatitudinem amittere, sic non possunt peccare, ideoque S. Augustinus lib. 11. de Gen. ad litt. dicit, *quod illa natura, quæ peccare non potest, in Sanctis Angelis est*.

13. Tertium dubium est, utrum Angeli beati possint mereri augmentum beatitudinis essentialis, vel accidentalis, & sic tale augmentum obtinendo, in beatitudine proficere.

14. Plures sunt sententiæ. Primò Magister in 2. distinct. 11. relatis duabus sententijs oppositis, cap. penultimo eam præfert, quæ asserit

asserit Angelos beatos crescere in merito, & beatitudine essentiali usque ad diem iudicii. Fundamentum fuit, quia dum salutem animarum nostrarum inuigilant, & consulunt, apud Deum plurimum merentur. Innocentius III. cap. cum Martha de celebratione Missarum, refert hanc opinionem, dicens: *Licet plerique reputent non indignum Sanctorum gloriam usque ad iudicium augmentari*: ac nullam ei notam inurit.

15. Reijcitur hæc opinio communiter à Theologis, ex quibus aliqui existimant illam temerariam, & erroneam. Falsitas illius probatur primò: nam animæ Sanctorum iam beatæ licet orent pro nobis, & sint sollicitæ de nostra salute, non merentur augmentum beatitudinis essentialis; ergo neque Angeli beati, licet inuigilent nostræ saluti, merentur augmentum beatitudinis essentialis. Probatur antecedens: nam 2. ad Corinth. 5. dicitur: *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sine bonum sine malum*: ergo ut Patres Græci, & Latini communiter interpretantur, homines à Christo iudicabuntur, ac recipient præmium, aut pœnam solum pro ijs, quæ gesserunt in corpore, dum uiuerent, non autem pro ijs, quæ gerunt post mortem, ac proinde non recipient præmium pro ijs, quæ gerunt iam beati: ergo neque Angeli.

16. Confirmatur ex illo Apostoli ad Galatas 6. ergo dum tempus habemus, operemur bonum, quæ verba Hieronymus explicans in Comment. dicit: *Tempus seminis tempus est præsens, & vita, quam curamus. Tempus autem metendi est vita futura, ut ipse Apostolus significat, dicens: bonum autem facientes non deficiamus: tempore enim suo metemus*; ideoque Hieronymus addit: *Cum ista vita transierit, seminandi nobis tempus auferitur*, & hoc probat ex illo Io. 9. *Operamini, dum dies est*.

17. Confirmatur: nam Eccles. 11. dicitur: *Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu prope- ras*. Ecclesiast. 14. *Ante obitum tuum operare iustitiam, quia non est apud inferos inuenire cibum*. Ideo Patres communiter docent homines post mortem non mereri, nimirum Ambrosius, & Theophilactus in illud Luc. 16. *Redde rationem villicationis tuæ*: non enim amplius poteris villicare: Hieronymus quæstione 16. ad Algasia epist. 151. Chrysostomus homil. 2. de Lazaro, & 37. in Matth. & alij; sed proportionalis est ratio de Angelis, ac de hominibus: ergo etiam Angeli, absolute tempore viæ, non merentur augmentum beatitudinis substantialis.

18. Probatur secundo conclusio ratione, quam assert Sanctus Thomas in argumento, *Sed contra*. Nam ad merendum præsertim, præmium substantiale requiritur status viæ, ut docent communiter Theologi, & nos di-

cemus suo loco in tractatu de merito; sed Angeli beati non sunt in via, sed in termino: ergo. Confirmatur: nam beatitudo est status quietis in ultimo fine; sed si beati possent mereri, & consequi beatitudinem maiorem, & maiorem, non quiescerent in ultimo fine, sed motu desiderij mouerentur ad beatitudinem maiorem, & maiorem: ergo.

19. Secunda sententia Alberti, Sancti Bonauentura, & Gabrielis docet Angelos, & homines beatos non mereri augmentum præmij, ac beatitudinis substantialis, sed mereri præmium, & gaudium accidentale, illudque quotidie accipere.

20. Tertia sententia Sancti Thomæ hoc artic. 9. quæst. 62. quam sequuntur communiter Theologi, ac inter cæteros Vasquez 1. par. disput. 230. cap. 2. docet beatos posse quidem proficere in gaudio & beatitudine accidentali, at illud non mereri, sed connaturaliter sequi ex beatitudine substantiali: & hanc opinionem existimo veram.

21. Probatur, & explicatur. Nam beatum fuerunt in via, meruerunt certum gradum beatitudinis substantialis, hoc est visionis, & amoris beatifici, & consequenter meruerunt omnia bona, quæ sequuntur connaturaliter ex illo gradu beatitudinis substantialis; sed ex gradu beatitudinis substantialis sequitur, ut in dies accrescat illis noua beatitudo accidentalis, & nouum gaudium ex pœnitentia peccatorum, ex conuersione populorum, ac gentium, ex propagatione gloriæ diuinæ: nam ex ipso amore beatifico sequitur connaturaliter, ut cum de nouo vident hæc accidere, de his gaudeant, & ut quo magis Deum diligunt, magis gaudeant; ergo beati dum essent in via, meruerunt totum augmentum beatitudinis accidentalis, quod in patria consequuntur, ac proinde non est in eis, ponendum nouum meritum in patria. Verum in tractatu de merito examinabo vitum; & quoad pactum ad meritum requiratur status viatoris.

22. Ad 1. distinguo maiorem: adueniente cognitione, & dilectione perfecta, cessare debet cognitio, & dilectio imperfecta imperfectæ cognitione opposita, concedo: imperfectæ cognitione opposita, nego: distinguo eodem pacto maiorem: & nego consequentiam. Adueniente cognitione, & dilectione perfecta, cessat cognitio, & dilectio imperfecta imperfectæ cognitione opposita: at si sit imperfecta imperfectæ cognitione opposita, non cessat. Ex gr. adueniente visione beatifica, cessat fides, quia fides est imperfecta imperfectæ cognitione opposita visioni; siquidem fides est de ijs, quæ non videntur, visio autem constituit obiectum visum. Similiter adueniente gaudio beatifico, cessat spes, quia spes est de rebus quæ non habemus, gaudemus autem de habitis. At verò in nobis, adueniente iudicio, non cessant apprehensiones, quæ comparantur ad iudicium, sicut cognitio imperfecta ad perfectam: adueniente electione efficaci alicuius obiecti, non cessant simplices motus,

quibus voluntas inclinatur ad idem obiectum: adueniente cognitione intellectiva, non cessat cognitio sensitiva, & imaginativa; ergo adueniente visione, & amore beatifico, non cessat cognitio, & dilectio naturalis Dei, cum talium actuum imperfectio non sit opposita perfectioni cognitionis, & amoris beatifici. Ratio est, quia sicut natura non destruitur, sed perficitur per gratiam, sic natura ut perfecta per suas operationes naturales, per gratiam, & operationes supernaturales non priuatur suis naturalibus operationibus, sed perficitur additione operationum supernaturalium, ac perfectiones naturales non redduntur superfluae, aduenientibus supernaturalibus. Apostolus dicens: *cum aduenierit quoddam perfectum est, euacuabitur quod ex parte est*, loquitur de imperfectis oppositione opposita perfectis, nimirum de fide, & spe, quae habent imperfectiones oppositas visioni, & gaudio beatifico, ut explicatum est.

23. Ad 2. distingo maiorem: eadem potentia non habet simul duos actus ordinatos, nego; non ordinatos, transeat: distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Eadem potentia potest habere simul plures actus ordinatos; ex. gr. in eodem intellectu dantur simul apprehensiones, iudicia, & discursus; sed actus supernaturales videndi, & fruendi Deo ordinantur ad perficiendam, & eleuandam naturam ut naturaliter perfectam per suas operationes naturales; ergo.

24. Ad 3. distingo maiorem: beatitudo non tollit naturam, & naturalia secundum sua positiva, transeat; secundum negationes supernaturalium, nego; concedo minorem; & distingo consequens; ergo beatitudo non tollit potentiam remotam peccandi, quae est positiva, & identificatur cum natura, concedo; non tollit potentiam proximam peccandi, in quantum includit negationem supernaturalis impeccabilitatis, nego. Gratia, & beatitudo non auferunt naturam, & naturalia secundum positiva, sed auferunt naturalia, in quantum etiam negationes supernaturalium dicuntur naturales. Hoc posito, naturale est Angelo carere lumine gloriae, impeccabilitate, &c. Beatitudo auferit has naturales negationes, & carentias; & quia proxima impeccabilitas ultra peccabilitatem remotam identificatur cum natura Angelica, & humana addit carentiam impeccabilitatis supernaturalis, ideo beatitudo auferens impeccabilitatem supernaturalem auferit proximam peccabilitatem. Proportionaliter donum incorruptibilitatis, & immortalitatis auferit a beatis naturalem corruptibilitatem, & mortalitatem proximam. Liberum arbitrium creatum naturaliter est ad opposita, ita ut possit se determinare ad bonum, & etiam ad malum, peccando: sed proxima potentia peccandi includit negationem supernaturalis impeccabilitatis, ac proinde beatitudo auferens superna-

turalem impeccabilitatem, potest auferre proximam potentiam peccandi quoad talem naturalem negationem. Porro in libero arbitrio per hoc, quod reddatur impeccabile, non minuitur, sed augetur potentia, & perfectio. Ratio est, quia posse peccare est posse moraliter deficere, quod non spectat ad potentiam, sed ad impotentiam, sicut posse physice deficere, & mori non est potentia, sed impotentia. Sicut ergo immortalia, & incorruptibilia potentiora sunt mortalibus, & corruptibilibus, sic liberum arbitrium impeccabile potentius est libero arbitrio peccabili; & sicut nos, cum post resurrectionem erimus immortales, & incorruptibiles, reddemur potentiores, sic liberum arbitrium creatum, cum per beatitudinem reddetur impeccabile, efficietur potentius, hoc est ita potens se determinare ad hoc, vel illud bonum, ut non possit moraliter deficere per electionem mali.

25. Ad 4. distingo maiorem: ad imperfectionem pertinet, quod qui non est in summo, ad quod potuisset ordinari, non possit proficere, nego: ut qui non est in summo, ad quod de facto est ordinatum, non possit proficere, concedo: distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Spectat ad imperfectionem rei, quod cum non peruenerit ad summum, ad quod naturaliter, vel supernaturaliter ordinatum est, non possit proficere: eo enim ipso deficit a fine, ad quod est ordinatum. At non pertinet ad imperfectionem rei, quod licet non sit in summo, ad quod potuisset ordinari, non possit proficere, praesertim si potuisset ordinari ad aliquid maius, & maius in infinitum: sed Angeli potuerunt ordinari ad beatitudinem maiorem, & maiorem in infinitum, & unusquisque habet illum gradum beatitudinis, ad quem de facto ordinatus est per diuinam praedestinationem, & possidet bonum excedens incomparabiliter totum bonum illi naturaliter debitum, conueniens, ac proportionatum: ergo non sunt imperfecti ex eo, quod non possint proficere, acquirendo maiorem beatitudinem essentialem.

26. Ad 5. Nego minorem. Ministeria Angelorum sunt utilia Angelis, in quantum perfectio utile est diffundere suam perfectionem, illamque aliis communicare: sed Angeli per sua ministeria, quae exercent erga homines, diffundunt suam perfectionem in homines; ergo. Confirmatur: nam caelo utile est moueri circulariter ad communicandam suam perfectionem inferioribus; ergo a pari.

27. Ad 6. Concedo antecedens, & nego consequentiam. Ex dictis num. 20. & 21. Licet Angeli crescant in gaudio, & beatitudine accidentali, tamen illud non merentur, sed habent ut aliquid consequens beatitudinem, quam meriti sunt, dum adhuc essent viatores.